

Evidence-based tandheelkunde via internet

De voortgaande ontwikkeling van de techniek en de wetenschap enerzijds en de toegenomen informatiebehoefte van het publiek over gezondheidszaken anderzijds dwingen practici het klinisch handelen meer en meer evidence-based te onderbouwen. In de voortdurende stroom van wetenschappelijke literatuur kan het lastig zijn relevante valide informatie boven water te krijgen. De practicus kan, mits enigszins getraind in het herkennen en beoordelen van kwalitatief goede evidence-based literatuur over tandheelkunde, via internet deze voor de praktijk waardevolle informatie selecteren.

Inleiding

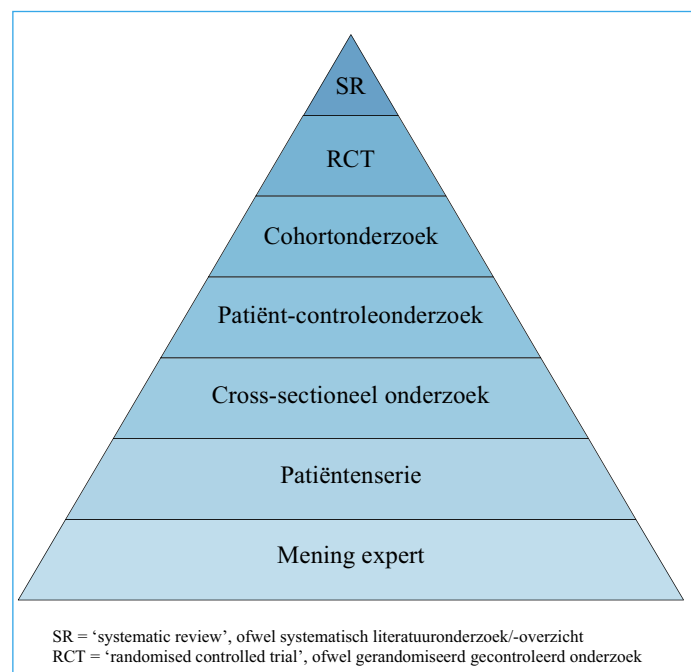
In het vorige nummer van dit tijdschrift is uitvoerig stilgestaan bij de betekenis van evidence-based handelen in de tandheelkundepraktijk (themanummer 'Evidence-based tandheelkunde', april 2007). Het is voor een individuele tandarts niet eenvoudig om via literatuuronderzoek tot onderbouwing van zijn klinisch handelen te komen te midden van een voortdurende stroom van niet alleen nieuwe, maar ook steeds geactualiseerde, wetenschappelijke literatuur die wereldwijd wordt gepubliceerd. In de praktijk is het dan ook handiger gebruik te maken van evidence-based informatie die door anderen is gegenereerd. De morele verplichting tot individuele na- en bijscholing bestaat al langer en is vanzelfsprekend geworden. Maar ook mondige patiënten die goed willen worden geïnformeerd en die steeds vaker via internet zelf op zoek gaan naar informatie, dwingen tandartsen-algemeen practici hun klinisch handelen meer en meer inzichtelijk te maken. In navolging van artsen zullen ook tandartsen in toenemende mate gebruikmaken van evidence-based richtlijnen voor klinische problemen. Men kan natuurlijk ook zelf op zoek gaan naar specifieke systematische literatuuroverzichten over klinische onderwerpen die (nog) niet in richtlijnen zijn vastgelegd.

Een ander aspect van deze enorme aanwas van wetenschappelijke literatuur is het probleem van opslag en beschikbaarstelling van de verzamelde informatie. Gelukkig heeft de digitalisering van al deze gegevens met behulp van databanken geholpen dit beheersbaar te houden. En mede omdat de computer een niet meer weg te denken onderdeel van de praktijk is, is het vinden en het raadplegen van literatuur steeds eenvoudiger geworden. Voor het toetsen en filteren van deze informatie zijn behalve vakkennis ook specifieke vaardigheden noodzakelijk. Welke deze zijn en hoe deze door een practicus moeten worden toegepast, is in het vorige nummer van dit tijdschrift uitgebreid aan de orde geweest. In deze bijdrage wordt een aantal websites aangegeven die evidence-based informatie voor de beroepsgroep beschikbaar stellen.

Evidence-based literatuurbronnen op internet

Een van de belangrijkste websites met systematische literatuuroverzichten over evidence-based tandheelkunde is die van de Cochrane Collaboration (www.cochrane.org). Dit is een internationale onafhankelijke non-profitorganisatie die zich ten doel heeft gesteld geactualiseerd wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van alle mogelijke medische behandelingen te verzamelen en te evalueren. De organisatie werkt met referenten verdeeld over specifieke werkgroepen die worden gemodereerd door een redactie. Evidence-based tandheelkunde komt aan de orde in de Oral Health Group waar nu 137 onderwerpen worden behandeld. De resultaten van het literatuuronderzoek worden verspreid in de vorm van systematische literatuuroverzichten die via de Cochrane Library zijn op te vragen. De toegang hier-

De ladder van evidence.



toe gaat het snelst met de link 'Browse free summaries' op de homepage en vervolgens de link 'by topic' te openen. Hier kan via het afrolmenu van de werkgroepen naar 'Oral Health' worden gezocht. Het directe adres naar de literatuuroverzichten over de tandheelkunde luidt www.cochrane.org/reviews/en/topics/84.html. De volledige teksten van de literatuuroverzichten uit de Cochrane Library worden beheerd door een uitgever en moet men kopen, maar de uitgebreide samenvattingen op deze website zijn gratis in te zien. De website van de Cochrane Collaboration is in het aprilnummer 2003 van dit tijdschrift uitgebreid besproken. Voor de volledigheid moet nog worden vermeld dat er ook een Nederlandse tak van de Cochrane Collaboration bestaat die te bereiken is met het adres www.cochrane.nl. Hier is het onder meer mogelijk zich in te schrijven voor diverse Nederlandse cursussen over het omgaan met en het zoeken naar evidence-based literatuur.

Een andere website die zich bezighoudt met evidence-based tandheelkunde is die van de Centre for Evidence-based Dentistry, www.cebd.org/. Deze organisatie is in 1995 opgericht door het Templeton College te Oxford. De doelstellingen zijn vergelijkbaar met die van de Cochrane Collaboration maar richten zich meer direct op het evidence-based denken en handelen van het tandheelkundeteam tijdens de praktijktoefening. De organisatie geeft daarom cursussen over allerlei aspecten van evidence-based tandheelkunde. Onder redactie van deze organisatie wordt het tijdschrift *Evidence-Based Dentistry* gemaakt, dat onder de paraplu van de Nature Publishing Group wordt uitgegeven. Het directe adres van dit tijdschrift is www.nature.com/ebd/index.html. Het hoofdmenu bevat alle informatie over het tijdschrift. Alle samenvattingen zijn vrij toegankelijk, maar het volledige artikel is voorbehouden aan abonnees. Elk artikel kan wel apart worden gekocht en artikelen vanaf jaargang 2002 en ouder zijn voor iedereen vrij toegankelijk. De databank gaat terug tot 1998 en bevat veel voor de practicus interessante artikelen. Daarnaast is het nog van belang te vermelden dat op de homepage een link staat naar het Virtual Centre for Improving Oral Health (www.dundee.ac.uk/dhsru/research/vcioh.htm), een samenwerkingsverband met de Cochrane Oral Health Group en de Dental Health Services Research Unit in Schotland en de Welsh Oral Health Information Unit, waarmee het Verenigd Koninkrijk een uniek netwerk heeft met onderzoekscentra voor evidence-based tandheelkunde.

Een ander tijdschrift dat zich bezighoudt met evidence-based tandheelkunde is het *Journal of Evidence-Based Dental Practice*. Het adres hiervan is www.jebdp.com/home. Ook voor dit tijdschrift geldt dat samenvattingen vrij toegankelijk zijn, maar dat de volledige tekst aan abonnees is voorbehouden. Dit tijdschrift gaat terug naar 2001. Het is echter lastig zoeken op deze website omdat er geen inhoudsopgave met titels wordt gegeven. Men moet trefwoorden of namen van auteurs opgeven om naar arti-

kelen te zoeken. Het is dus niet goed mogelijk door het tijdschrift te bladeren.

Wie behoefte heeft aan een portaal waar een opsomming van links wordt aangeboden die met dit onderwerp te maken hebben, kan terecht bij de website 'Evidence-based Dentistry' van de Dental Association van Nieuw Zeeland. Het adres is www.nzda.org.nz/evidence/ebd_home.htm. Behalve verwijzingen naar Cochrane en PubMed is er veel literatuur te vinden over de achtergronden, de hiërarchie en de systematiek van het literatuuronderzoek die tot de evidence-based literatuuroverzichten over tandheelkunde leiden.

Tot slot van deze opsomming van internetadressen met evidence-based tandheelkundige onderwerpen, de voor onderzoekers misschien wel belangrijkste literatuurbron: MEDLINE. Deze is via PubMed te raadplegen. Via het nieuwe verkorte adres www.pubmed.gov/ is deze grootste medische literatuurbron te doorzoeken. Voor diegenen waarvoor dit geen dagelijks werk is, verdient het aanbeveling in het linker menu onder 'Help' en 'Faq' de daar verstrekte handleidingen en tips voor gebruik te raadplegen. De hierin geïnvesteerde moeite en tijd betaalt zich later dubbel en dwars terug bij het zoeken naar bepaalde artikelen in MEDLINE. De algemeen practicus die voor een specifiek klinisch probleem via deze databank op zoek gaat naar oplossingen dient vooral eerst het eerder vermelde themanummer grondig te raadplegen. Want om het nog maar eens te benadrukken, voor evidence-based antwoorden op klinische vragen dient men kennis en vaardigheid te bezitten, in de eerste plaats om de juiste vraagstelling te kunnen opstellen en vervolgens om de verkregen antwoorden te kunnen toetsen aan de validiteit voor de praktijk.

Summary

Evidence-based dentistry on the internet

Ongoing scientific and technical developments, on the one hand, and the general public's growing appetite for information on health matters on the other, are forcing dental practitioners to provide evidence-based support for clinical practices. With the continuing stream of academic literature, it can be a daunting task to locate relevant and reliable information. The practitioner, with the benefit of basic training in the recognition and evaluation of high quality evidence-based literature on dentistry, can acquire such information by means of the internet, which is of value for the practice.

S.L. Liem, redacteur internet/webmaster www.ntvt.nl
bliemsl@xs4all.nl